

O‘QUVCHILARDA MA’NAVIY-AXLOQIY FAZILATLARNI SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY TA’LIM TEXNOLOGIYALARINING O‘RNI

Nuriddinova Sabina Zafar qizi

Jizzax davlat pedagogika universiteti 2-bosqich magistranti

tel: 93 825 90 05

Annotatsiya: Ushbu maqola o‘quvchilarda ma’naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishda zamonaviy ta’lim texnologiyalarining o‘rnini tahlil qiladi. Maqolada axloqiy tarbiya jarayonini takomillashtirishda axborot texnologiyalari, interaktiv ta’lim usullari va psixologik-pedagogik yondashuvlarning integratsiyasi muhokama qilinadi. Shuningdek, milliy va universal qadriyatlar muvozanati, o‘quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga ta’siri va zamonaviy ta’lim muhitida axloqiy tarbiyaning dolzarb masalalari ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari ta’lim jarayonida innovatsion yondashuvlarning samaradorligini tasdiqlaydi.

Kalit so‘zlar: ma’naviy-axloqiy fazilatlar, zamonaviy ta’lim texnologiyalari, axloqiy tarbiya, interaktiv ta’lim, psixologik-pedagogik yondashuvlar, milliy qadriyatlar.

Zamonaviy jamiyatda axloqiy qadriyatlar va ma’naviy fazilatlar asrlar davomida insoniyat taraqqiyotining asosiy omili bo‘lib kelgan. Bugungi kunda globalizatsiya, texnologik taraqqiyot va madaniy almashinuvlar ta’sirida yoshlarning ma’naviy dunyoqarashi o‘zgarib, yangi qiyinchiliklar va imkoniyatlar yuzaga kelmoqda. Shu bilan birga, ta’lim sohasida zamonaviy texnologiyalarning joriy etilishi ma’naviy-axloqiy tarbiyani samaraliroq tashkil etish imkoniyatlarini bermoqda. O‘zbekiston Respublikasida ta’lim tizimini modernizatsiya qilish va yosh avlodni har tomonlama barkamol shaxs sifatida tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Ma’naviy-axloqiy

fazilatlarni shakllantirish ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi bo'lib, o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari, xususan, axborot-kommunikatsiya vositalari, interaktiv usullar va raqamli platformalar axloqiy tarbiyani yanada samarali va qiziqarli qilish imkonini beradi. Ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirish o'quvchilarning nafaqat bilim olishi, balki ijtimoiy mas'uliyat, vatanparvarlik, mehr-oqibat va adolat kabi qadriyatlar bilan boyitilishini ta'minlaydi. Globalizatsiya va raqamlashtirish davrida yoshlarning axloqiy qarashlari tashqi ta'sirlarga duch kelmoqda, bu esa ta'lim tizimidan yangi yondashuvlarni talab qiladi. Shu bois, zamonaviy ta'lim texnologiyalarining axloqiy tarbiyadagi imkoniyatlarini o'rganish, ularning samaradorligini baholash va takomillashtirish yo'llarini taklif qilishdir. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari quyidagi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

- Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT): Kompyuterlar, internet va raqamli platformalar orqali ta'lim jarayonini tashkil qilish.
- Interaktiv ta'lim usullari: Simulyatsiyalar, virtual sinflar va guruhli loyihalar orqali faol ishtirokni ta'minlash.
- Psixologik-pedagogik yondashuvlar: O'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda tarbiyaviy jarayonni loyihalashtirish.

Ushbu texnologiyalar o'quvchilarning faolligini oshirish, ularning ijodiy fikrlashini rivojlantirish va axloqiy qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishda ham texnologiyalarning o'rni beqiyosdir. Shu asnoda, zamonaviy ta'lim texnologiyalari ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishda quyidagi afzalliklarni taqdim etadi:

- Tarbiyaviy kontentning interaktivligi: Virtual muhitda axloqiy dilemmalar va vaziyatlarni simulyatsiya qilish orqali o'quvchilar real hayotiy holatlarga tayyorlanadi.
- Individual yondashuv: Raqamli platformalar o'quvchilarning shaxsiy ehtiyojlariga moslashtirilgan tarbiyaviy materiallar taqdim etadi.

- Milliy va universal qadriyatlar integratsiyasi: O'zbek xalqining an'analari va umuminsoniy axloqiy me'yorlarni uyg'unlashtirish imkoniyati

Masalan, virtual sinflarda o'tkaziladigan munozaralar va loyihalar o'quvchilarda empatiya, adolat va mas'uliyat kabi fazilatlarni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ma'naviy-axloqiy tarbiyani yanada samarali qilish uchun quyidagi mexanizmlar taklif etiladi:

1. Raqamli ta'lim platformalarini kengaytirish: Milliy qadriyatlar va axloqiy tamoyillarga asoslangan raqamli kontentni ishlab chiqish.
2. O'qituvchilar malakasini oshirish: Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish bo'yicha treninglar tashkil qilish.
3. Ota-onalar va jamiyat bilan hamkorlik: Axloqiy tarbiyada oila va mahallaning ishtirokini kuchaytirish. O'zbekistonning ayrim maktablarida amalga oshirilgan tajribalar shuni ko'rsatadiki, interaktiv ta'lim usullari, masalan, guruhli loyihalar va virtual simulyatsiyalar o'quvchilarning axloqiy qarorlar qabul qilish ko'nikmalarini sezilarli darajada oshiradi. Masalan, "Vatanparvarlik" mavzusidagi virtual loyiha o'quvchilarda vatanparvarlik tuyg'usini mustahkamlashga yordam berdi.

Zamonaviy ta'lim texnologiyalarining afzalliklari bir qancha hisoblanadi. Qiziqarli va interfaol ta'limda nutqiy usullarga nisbatan yaxshiroq qabul qilinadi. Yosh avlodga nisbatan individual yondashuv shu bilan birga har bir o'quvchining darajasiga moslashuvchanlik va global qadriyatlar bilan tanishish – boshqa madaniyatlar bilan tanishuv orqali bag'rikenglik rivojlanadi.

Xulosa qilib shuni aytish joizki, zamonaviy ta'lim texnologiyalari o'quvchilarda ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Ular nafaqat ta'lim jarayonini qiziqarli va samarali qiladi, balki milliy va universal qadriyatlarning uyg'un integratsiyasini ta'minlaydi. Taklif etilgan mexanizmlar, xususan, raqamli platformalarni rivojlantirish va o'qituvchilar malakasini oshirish orqali axloqiy tarbiya jarayonini yanada takomillashtirish mumkin. Kelajakda ushbu sohada keng

ko‘lamli tadqiqotlar va amaliy loyihalarni davom ettirish zarur. Zamonaviy ta‘lim texnologiyalari ma‘naviy-axloqiy tarbiyani qayta shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Biroq, ularning samaradorligi an‘anaviy tarbiya usullari bilan uyg‘unlashtirilgan holda namoyon bo‘ladi. Ta‘lim sohasidagi yangi yutuqlardan foydalangan holda, yoshlarni fazilatli, vatanparvar va insonparvar shaxslar sifatida tarbiyalash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Ta‘lim to‘g‘risida”gi qonuni, 2020.
2. Ahmedov, A. (2022). O‘zbek xalqining ma‘naviy qadriyatlar tizimi. Tashkent: Fan va Texnologiya.
3. Abdurahmonov, M. “Zamonaviy ta‘lim texnologiyalari va ularning ahamiyati”.
4. Karimov, I. “Yoshlar tarbiyasi: an‘ana va innovatsiyalar